

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
UKRAJNA OKTATÁSI ÉS TUDOMÁNYOS MINISZTERIUMA**

**Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Кафедра філології / Filológia Tanszék

“ЗАТВЕРДЖУЮ / JÓVÁHAGYOM”

Завідувач кафедри
Tanszékvezető

Берегсасі Аніко Ференцівна

28 серпня 2023р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
TANTÁRGYI PROGRAM**

Теорія і практика редагування

(назва навчальної дисципліни / a tantárgy neve)

Ступінь вищої освіти / Felsőoktatás szintje: Магістр

Галузь знань / képzési ág: 03 «Гуманітарні науки»

Освітня програма / képzési program: 035 «Філологія»

Кваліфікація: Магістр філології (українська мова та література)

Розробники програми / A program kidolgozói:

**Кравець Лариса Вікторівна, доктор філологічних наук, професор
Чонка Тетяна Степанівна, кандидат філологічних наук, доцент**

Опис навчальної дисципліни / A tantárgy leírása

Найменування показників / A jellemzők megnevezése	Характеристика навчальної дисципліни / A tantárgy jellemzői	
	денна форма навчання / nappali tagozat	заочна форма навчання / levelező tagozat
Кількість кредитів / Kreditszám 4	<u>Обов'язкова</u> / Вибіркова Kötelező / Választható	
Загальна кількість годин / Összóraszám 120	Курс / Évfolyam:	
	I	
	Семестр / Félév	
	1	
	Лекції / Előadások	
Тижневих годин для денної форми навчання / Heti óraszám nappali tagozaton: 9 аудиторних / kontakt 3 самостійної роботи / önálló munka 6	20 год./óra	6 год./óra
	Практичні, семінарські / Gyakorlati, szeminárium	
	16 год./óra	0 год./óra
	Лабораторні / Laboratóriumi	
	0 год./óra	0 год./óra
	Самостійна робота / Önálló munka	
	84 год./óra	108 год./óra
	Індивідуальні завдання: 6 год.	
	Вид контролю / Ellenőrzés formája: <u>екзамен</u> / залік	

Мета, завдання, компетентності та очікувані програмні результати навчання навчальної дисципліни / A tantárgy célja és feladata

Мета: висвітлити теоретичні засади та методику поетапного аналізу редагування як основи підготовки авторських рукописів до видання; представити теоретичні засади та функціональні завдання редагування в загальному контексті редакційно-видавничого процесу.

Завдання: засвоїти теоретико-методологічні засади редагування та професійні методи роботи видавництва; навчитися готувати редакторські висновки; набути практичних навичок оцінювання та виправлення авторських рукописів, підготовки їх до друку; набути базових знань з редагування для кожного виду видання.

Компетентності

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

- (ЗК-1) - Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- (ЗК-3) - Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- (ЗК-4) - Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- (ЗК-6) - Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- (ЗК-9) - Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- (ЗК-12) - Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності:

- (ФК-4) - Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.
- (ФК-6) - Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.
- (ФК-7) - Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.
- (ФК-8) - Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

Програмні результати навчальної дисципліни

- (ПРН-1) - Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.
- (ПРН-2) - Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.
- (ПРН-3) - Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.
- (ПРН-12) - Дотримуватися правил академічної доброчесності.
- (ПРН-14) - Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

Програма та структура навчальної дисципліни / A tantárgy programja és felépítése

Назви змістових модулів і тем A tartalmi modulok címe és témája	Кількість годин / Óraszám											
	денна форма / nappali						заочна форма / levelező					
	Усього összesen	у тому числі/ebből					Усього összesen	у тому числі/ebből				
		п/са	п/гу	лаб/lab	інд/egy	с.р./ö.m.		п/са	п/гу	лаб/lab	інд/egy	с.р./ö.m.
1	2	3	4	5	6	7	8	3	4	5	6	7
Тема 1. / 1. Тéma Поняття терміна «редагування». Види редагування (загальне і галузеве, нормативне і творче) Мета і завдання редагування. Суть понять: верифікація повідомлення, адаптація, адвербіалізація, нормалізація, рецепція, інтерпретація, уніфікація, політизація/деполітизація, метизація, естетизація). Галузі редагування. Аспекти редагування (літературне, технічне, художнє, наукове).		2	1			4		0,5				10
Тема 2. / 2. Тéma Текст як об'єкт редагування. Параметри наукового тексту. Особливості мови наукового, науково-навчального, газетно-публіцистичного, художнього тексту. Види текстів, які потребують редагування (паперові та електронні матеріали ЗМІ, книжкові видання, специфічні видання, тексти ділової документації, перекладні та ін.). Структури та функції тексту (фактологічна, тематична,		2	1			6		0,5				10

композиційна, архітектонічна, контактна).												
Тема 3. / 3. téma Оцінка та редакторський аналіз тексту (мовний та формально-логічний рівень). Межі втручання редактора в текст. Психологічні причини авторських помилок.		2	2			8		0,5				10
Тема 4. / 4. téma Механізми редакторського сприйняття тексту.		2	1			5		0,5				10
Тема 5. / 5. téma Аналіз логіко-композиційної структури та мовної тканини текстів різних стилів і жанрів. Прогнозування завдань редактора та способів поліпшення тексту.		2	1			5		0,5				10
Тема 6. / 6. Téma Технічні норми: т. зв. «помилки сторінки». Сучасні бібліографічні норми. Державні стандарти щодо скорочень.		2	2			10		0,5				10
Тема 7. / 7. Téma Набуття навичок виправлення лексичних, граматичних і стилістичних помилок. Дотримання правил бібліографічного опису. Редакторська робота з текстами.		2	2		2	10		1			2	12
Тема 8. / 8. téma Чистота мови: сучасні параметри.		2	2		2	10		1			2	12
Тема 9. / 9. téma Пошуки правильного і точного слова. Друковані та інтернет-ресурси, присвячені українській мові. Редакторські майстерні: напрями діяльності. Онлайн-курси редакторів.		2	2		2	10		0,5			2	12
Тема 10. / 10. téma		2	2			10		0,5				12

Ознайомлення зі словниками-довідниками з культури мови, мовознавчими працями інформаційно-довідкового характеру, інтернетсторінками, присвяченими українській мові, дописами і блогами, що містять поради з редакторського досвіду.												
Усього годин / Összesen	120	20	16		6	78	120	6			6	108

Теми практичних занять / A szemináriumi foglalkozások témája

№	Назва теми / A téma címe	Кількість годин / Óraszám
1	Типологія помилок у тексті. 1. Логічність, точність, змістовність, об'єктивність як ознаки тексту. Види логічних помилок та способи їх усунення. Види помилок (інформаційні, модальні, фактичні, темпоральні, локальні, ситуативні, семіотичні, тезаурусні, сприйняттяві, атенційні).	2
2	Текстові помилки. Класифікація мовних помилок. 2. Дотримання орфографічних та пунктуаційних норм як фундаментальні вміння редактора. Основні орфографічні та пунктуаційні помилки. Лексичні норми. Типологія лексичних помилок. Морфологічні норми. Типові помилки вживання граматичних форм. Основні порушення синтаксичних норм. Стилістичні норми.	2
3	Робота з текстами різних стилів. Виявлення та визначення характеру помилок у текстах, способи їх виправлення та шляхи вдосконалення тексту. Види редакторських і коректорських правок.	2
4	Логічні та психологічні основи редагування. Чинники, що ускладнюють сприймання, читання. Психологічні механізми поліпшення сприймання. Правила правки. Редакторські правки та зауваження. Аспекти роботи з автором. Робота з текстами різних стилів. Аспекти взаємодії автора й редактора.	2
5	Технічні правки. Обов'язки коректора. Коректорські знаки. Контроль виправлень тексту. Особливості редагування перекладу. Робота з текстом за допомогою коректорських знаків. Поняття видимої правки.	2
6-8	Практична робота з текстами.	6
	Разом	16

Теми індивідуальних завдань

№	Назва теми/ A téma címe	Кількість годин / Óraszám
1	Індивідуальна практична робота з текстами.	2
2	Індивідуальна практична робота з текстами.	2
3	Індивідуальна практична робота з текстами.	2
	Разом	6

Самостійна робота / Önálló munka

№ з/П	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості мови наукового, науково-навчального, газетно-публіцистичного, художнього тексту.	4
2	Межі втручання редактора в текст. Психологічні причини авторських помилок.	4
3	Прогнозування завдань редактора та способів поліпшення тексту.	5
4	Сучасні бібліографічні норми. Державні стандарти щодо скорочень.	10
5	Друковані та інтернет-ресурси, присвячені українській мові. Редакторські майстерні: напрями діяльності. Онлайн-курси редакторів.	10
6	Дотримання орфографічних та пунктуаційних норм як фундаментальні вміння редактора. Основні орфографічні та пунктуаційні помилки.	10
7	Робота з текстами різних стилів. Аспекти взаємодії автора й редактора.	5
8	Особливості редагування перекладу.	10
9	Робота з текстом за допомогою коректорських знаків.	10
10	Ознайомлення зі словниками-довідниками з культури мови, мовознавчими працями інформаційно-довідкового характеру, інтернетсторінками, присвяченими українській мові, дописами і блогами, що містять поради з редакторського досвіду.	10
	Всього:	78

ЗАПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ ДО КІНЦЕВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Схарактеризуйте сутність редагування.
2. Поясніть специфіку редагування літературних текстів.
3. Схарактеризуйте період існування редагування як практичної діяльності.
4. Схарактеризуйте період функціонування редагування як науки.
5. Схарактеризуйте класичне редагування.
6. Яка специфіка комп'ютерного редагування?
7. Проаналізуйте становлення редагування в Україні.
8. Опишіть структуру текстової частини оригіналу.
9. Опишіть структуру нетекстової частини оригіналу.
10. Схарактеризуйте структуру апарату видання та вихідних відомостей.
11. Які існують типи і види конкретних норм?
12. Що таке помилка? Які види помилок існують?
13. Схарактеризуйте відомі Вам методи редагування.
14. Схарактеризуйте відомі Вам методи виправлення.
15. Схарактеризуйте інформаційні норми редагування.
16. Які види композиції існують?
17. У чому полягають композиційні норми редагування?
18. Схарактеризуйте логічні норми редагування.
19. Схарактеризуйте лінгвістичні норми редагування.
20. У чому полягають психолінгвістичні норми редагування?
21. Схарактеризуйте коректурні знаки.
22. Що таке «художній текст»? Які його характерні ознаки?
23. Поясніть специфіку редагування художнього тексту.
24. Схарактеризуйте критерії художності твору.
25. У чому полягає оцінка рівня майстерності автора?
26. Розкрийте поняття «авторське редагування». Поясніть його переваги і недоліки.
27. У чому полягає специфіка редагування віршового тексту?
28. У чому полягає специфіка редагування прозового тексту?
29. У чому полягає специфіка редагування драматичного тексту?
30. Схарактеризуйте технологічний маршрут процесу редагування.

Методи навчання / Tanulási módszerek

Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний (лекція, презентація); наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій); репродуктивний метод (виконання завдань, групова бесіда, самостійна робота).

Методи контролю / Az ellenőrzés módszerei

1. Поточний контроль: усне (індивідуальне, фронтальне, комбіноване) та письмове опитування; інтерпретація художніх текстів; аналіз текстів усно й письмово, індивідуально та в групі; написання творів; підготовка презентацій та творчих проєктів. 2. Поточний модульний контроль (модульна контрольна робота). 3. Підсумковий контроль: екзамен.

Критерії та засоби оцінювання / Az értékelés formái és kritériumai

Для здобувачів денної форми навчання		
Відповіді на семінарських заняттях	30 балів	
Усні та письмові відповіді на практичних/семінарських заняттях	макс. 30 балів	Здобувач бере участь у всіх семінарських/практичних заняттях, дає повні, вичерпні відповіді, успішно виконує письмові завдання.
	10-20	Здобувач бере участь у більшій частині семінарських/практичних занять, дає неповні відповіді, частково успішно виконує письмові завдання
	0-10	Здобувач бере участь у меншій частині семінарських/практичних занять, дає часткові відповіді, виконує меншу частину письмових завдань.
Самостійна робота	30 балів	
Доповідь із презентацією	10 балів	Здобувач обирає одну із запропонованих тем, готує доповідь, доповнену презентацією, здійснює рецензію запропонованих текстів.
Виконання вправ і завдань 1	10 балів	Здобувач виконує всі вправи та завдання.
Виконання вправ і завдань 2	10 балів	Здобувач виконує всі вправи та завдання.
Модульна контрольна робота	20 балів	
Модульна контрольна робота	20 балів	Контрольна робота передбачає відповіді на тести, розгорнуті відповіді та редакторську роботу з текстом.
Відповіді на іспиті	20 балів	
Усні та письмові відповіді під час іспиту	макс. 20 балів	Здобувач дає повні, вичерпні відповіді, успішно виконує письмові завдання.
	10-15	Здобувач дає неповні відповіді, частково успішно виконує письмові завдання.
	0-10	Здобувач дає часткові відповіді, виконує меншу частину письмових завдань.

		Підсумкова максимальна кількість балів 100. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат.
Для здобувачів заочної форми навчання		
Самостійна робота	30 балів	
Доповідь із презентацією	10 балів	Здобувач обирає одну із запропонованих тем, готує доповідь, доповнену презентацією, здійснює рецензію запропонованих текстів.
Виконання вправ і завдань 1	10 балів	Здобувач виконує всі вправи та завдання.
Виконання вправ і завдань 2	10 балів	Здобувач виконує всі вправи та завдання.
Модульна контрольна робота	40 балів	
Модульна контрольна робота	40 балів	Контрольна робота передбачає відповіді на тести, розгорнуті відповіді та редакторську роботу з текстом.
Виконання вправ і завдань 1	10 балів	Здобувач виконує всі вправи та завдання.
Виконання вправ і завдань 2	10 балів	Здобувач виконує всі вправи та завдання.
Відповіді на іспиті	30 балів	
Усні та письмові відповіді під час іспиту	макс. 30 балів	Здобувач дає повні, вичерпні відповіді, успішно виконує письмові завдання.
	10-20	Здобувач дає неповні відповіді, частково успішно виконує письмові завдання.
	0-10	Здобувач дає часткові відповіді, виконує меншу частину письмових завдань.

		Підсумкова максимальна кількість балів 100. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат.
--	--	--

Шкала оцінювання: національна та ECTS / Osztályozási skála: nemzeti és ECTS (визначена Положенням про організацію освітнього процесу)

Сума балів за всі види навчальної діяльності / Tanulmányi összpontszám	Оцінка ECTS / ECTS osztályzat	Оцінка за національною шкалою / Osztályzat a nemzeti skála szerint	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики / vizsga, évfolyammunka és gyakorlat esetén	для заліку / beszámoló esetén
90–100	A	відмінно / jeles	зараховано / megfelelt
82–89	B	добре / jó	
75–81	C		
64–74	D	задовільно / elégséges	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання / elégtelen a pótvizsga lehetőségével	не зараховано з можливістю повторного складання / nem felelt meg, a pótbeszámoló lehetőségével
0–34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни / elégtelen, a tárgy újrafelvételének kötelezettségével	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни / nem felelt meg, a tárgy újrafelvételének kötelezettségével

Методичне забезпечення

ТЗН (комп'ютер, комп'ютерний проектор, інтерактивна дошка), настінні плакати, інтернет-ресурси.

Рекомендована і допоміжна література навчальної дисципліни та інші інформаційні ресурси/A tantárgy kötelező és ajánlott irodalma

Основна література

1. Бацевич Ф. Основи комунікативної девіатології. Львів, 2000. Зелінська Н.В. Теоретичні засади роботи редактора над літературною формою тексту (літературне опрацювання тексту). Київ: УМК ВО, 1989.
2. Гузенко С. В. Теорія і практика редагування : навч. посіб. / С. В. Гузенко. Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2019. – 220 с
3. Іванченко Р. Г. Літературне редагування / Р. Г. Іванченко. Репр. вид. К. : [б.в.], 2003. 248 с.
4. Іванченко Р.Г. Адекватність розуміння і ясність тексту. Київ, 1991.
5. Капелюшний А. О. Редагування в засобах масової інформації : навчальний посібник / А. О. Капелюшний. Львів: ПАІС, 2005. 304 с.
6. Капелюшний А.О. Росіянізми в телевізійному мовленні і в газетному тексті. Телевізійна й радіожурналістика: зб. наук.-метод. праць. Львів : ЛНУ, 2000. Вип. 3. С. 359–368.
7. Капелюшний А.О. Типологія журналістських помилок. Львів: ЛНУ, 2000.
8. Колоїз Ж. В. Теорія і практика редагування газет : [практикум] / Ж. В. Колоїз. – Кривий Ріг : КДПУ, 2017. – 82 с.
9. Крайнікова Т.С. Коректура. Київ: Наша культура і наука, 2005. Партико З.В. Загальне редагування: нормативні основи. Львів: Афіша, 2001.
10. Кришталовська Т. Бути автором. Потаємний світ редакторства. Київ, 2021. 143 с.
11. Пентиліук М. Мовленнєві помилки та принципи їх класифікації. УМЛШ. 2003. №3. С. 26–29.
12. Різун В.В. Літературне редагування. Київ : Либідь, 1996.
13. Серажим К. С. Літературне редагування: навч. посіб. Київ, 2012. 142 с.
14. Терлак З. Словник-довідник з пунктуації. Львів, 2019.
15. Тимошик М. Книга для автора, редактора, видавця, видавця. К.: Наша культура і наука, 2005. 560 с.
16. Тимошик М.С. Видавнича справа та редагування : навч. посіб. Київ: Наша культура і наука, 2004.
17. Фаріон І. Мовна норма: знищення, пошук, віднова (культура мовлення публічних людей): монографія. Івано-Франківськ, 2013. 332 с.

Допоміжна література

1. Антисуржик /за ред. О.А. Сербенської. Львів, 2019. 304 с.
2. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. Київ, 1991.
3. Білоус М., Сербенська О. Екологія українського слова. Практичний словничок-довідник. 2-ге вид., випр. і доп. Львів: Видавн. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. 88 с.
4. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Київ, 2014.
5. Караванський С. Секрети української мови. Київ, 1994. ПРОМОВА, або Де ми помиляємося... / кер. проекту О. М. Демська - Кульчицька. Київ, 2006.
6. Лесюк М. Словник росізмів у сучасній українській мові (ненормована лексика). Доля моєї мови : наук.-популярне вид. Івано-Франківськ : Нова зоря, 2004. С.214-252.
7. Непийвода Н. Сам собі редактор: Порадник з української мови. Київ, 1998.
8. Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилістичні поради. Київ, 1999.

9. Фаріон І. Мовна норма: пошук істини. Івано-Франківськ, 2017. Левкова А. Спільна мова, Як народжуються слова. Київ, 2020. 200 с

Інформаційні ресурси

1. Український правопис (2019). — URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>
2. Наукова періодика України: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Сайт Українського мовно-інформаційного фонду: <http://www.ulif.org.ua>
4. Українська мова в інтернеті: <http://www.nowamowa.com.ua>
5. Культура мови: <http://www.kultura-mowy.wikidot.com>